

NACIONALINIO MUZIEJAUS
LIETUVOS DIDŽIOSIOS KUNIGAİKŠTYSTĖS VALDOVŲ RŪMŲ
2018 METŲ
VEIKLOS ATASKAITA

2019 m. vasario 28 d.
Vilnius

Ižanginis vadovo žodis

Valdovų rūmų muziejus 2018 m. viduryje pagaliau užbaigė VIP projektą „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų, Vilniuje, Katedros a. 4, atstatymas“ ir įsikūrė visose atkurtų rūmų erdvėse: ekspoziciniai ir kiti plotai iš esmės padvigubėjo. 2018 m. buvo iš dalies atkurtas istorinių interjerų dekoras, papildytos ir išplėstos ankstesnės arba sukurtos naujos nuolatinės ekspozicijos (dvi iš jų – lauko). Rūmų viduje esančios 8 ekspozicijos, kaip ir buvo numatyta pirminiame projekte, suskirstytos į 4 autonominius lankymo maršrutus. Valdovų rūmų muziejus tapo keturių muziejų po vienu stogu buveine, kurioje galima susipažinti su bemaž 3 tūkst. muziejinių vertybių. Muziejaus rinkiniai toliau intensyviai gausinti sutikrinant ir inventorinant iš Pilių tyrimo centro „Lietuvos pilys“ perimtus archeologinius radinius, vertybes įsigyjant ar gaunant dovanų, intensyviai dirbant su rėmėjais, mecenatais. Valdovų rūmų muziejus tapo svarbia Lietuvos kultūrinio landšafto dalimi, valstybės reprezentavimo vieta. Tuo pačiu muziejus yra įvertintas ir kaip patikimas tarptautinis partneris, galintis realizuoti net sudėtingiausius parodinius, mokslinius ir kitus projektus.

2018 m. muziejus suformavo visą būtiną veiklos infrastruktūrą: sukurtos ir įrengtos Edukacijos, Parodų ir Renginių centrų specialios erdvės, kurios sudarė sąlygas dar aktyvesnei ir kokybiškesnei šių sričių veiklai. 2018 m. liepos 6 d. surengta Valdovų rūmų atkūrimo pabaigtuvių šventė, palydėta dviejų didelių tarptautinių parodų. Šios ir kitos parodos bei kiti 2018 m. svarbiausi muziejaus projektai buvo skirti Lietuvos valstybingumo atkūrimo 100-mečio sukakčiai. Lankytojų patogumui duris atvėrė ir kavinė bei restoranas.

Prasidedant antrajam Valdovų rūmų muziejaus veiklos dešimtmečiui, užbaigus Valdovų rūmų atkūrimo darbus, pagrindinė muziejaus infrastruktūros ir veiklos problema yra saugyklų, Mokslinių tyrimų centro ir Restauravimo laboratorijos specialių patalpų sukūrimo ir ūkinės bazės sutvarkymo sprendimo paieška.

I. STRATEGINIO VEIKLOS PLANO ĮGYVENDINIMAS

Konteksto (aplinkos) analizė

2018 m. nebuvo kritinių politinių, teisinių, socialinių ar ekonominių veiksnių, kurie turėtų neigiamą poveikį muziejaus 2018–2020 m. strateginio veiklos plano įgyvendinimui. Turint būtiną finansavimą, užbaigtas investicinis projektas „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų, Vilniuje, Katedros a. 4, atstatymas“, muziejaus erdvės išsiplėtė dvigubai: įrengtos naujos ir išplėtos ankstesnės ekspozicijos, jos suskirstytos į keturis maršrutus, atvertos ir įveiklintos naujos erdvės – Parodų, Renginių ir Edukacijos centrai, įrengtas ir atvertas visuomenei Renesansinis rūmų sodelis. Baigtas formuoti muziejaus personalas.

1 strateginis tikslas: Nacionalinių kultūros vertybių išsaugojimas, jų pristatymas visoms visuomenės grupėms Lietuvoje ir užsienyje

1 lentelė. Strateginį tikslą įgyvendinančios programos ir ataskaitinių metų Lietuvos Respublikos biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintų asignavimų panaudojimas

Programos kodas	Programos pavadinimas	Asignavimų panaudojimas (tūkst. Eur.)			
		Patvirtintas planas	Patikslintas planas*	Faktiškai panaudota	Panaudojimo dalis nuo patikslinto plano (proc.)**
01-01	Vertybių kaupimas, saugojimas, tyrimas ir populiarinimas	11575,0	11879,6	11780,9	99,2
	<i>Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama</i>				
	<i>Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama</i>				

* Plano patikslinimai, sudarantys daugiau nei 5 proc. nuo patvirtinto plano, trumpai paaiškinami po lentele. Paaiškinimai pateikiami dėl patikslinimų programos lygiu.

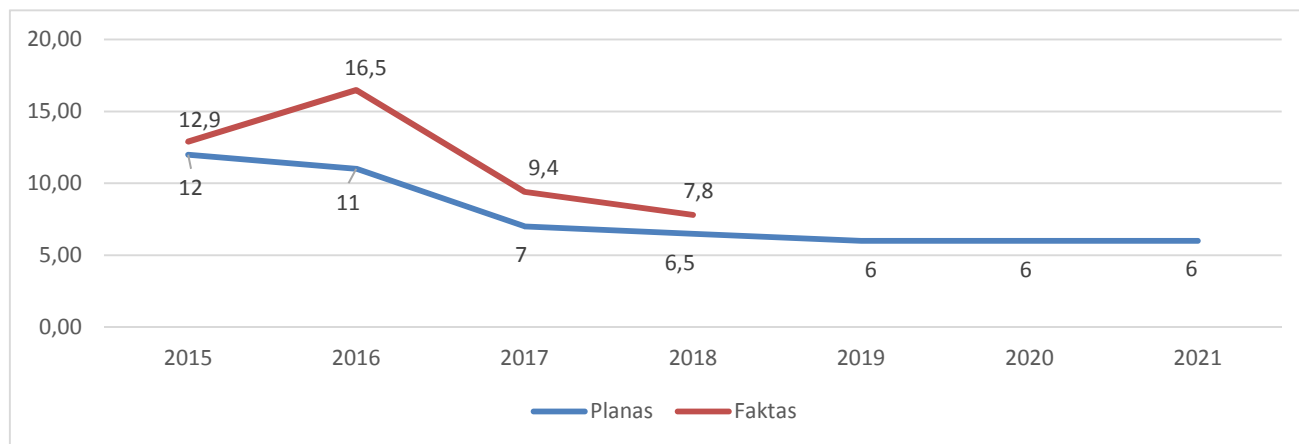
** Asignavimų panaudojimo procento nuokrypiai virš 10 proc. trumpai paaiškinami po lentele.

EFEKTO VERTINIMO KRITERIJŲ ANALIZĖ

Muziejus įgyvendina du efekto kriterijus:

- 1) E-01-01 Muziejaus saugomų eksponatų skaičiaus didėjimas (procentai);
- 2) E-01-02 Muziejaus lankytojų skaičiaus pokytis (procentai).

1 grafikas. Muziejaus saugomų eksponatų skaičiaus didėjimas (procentais)

Planuota, kad muziejaus saugomų eksponatų skaičius padidės 6,5 procento. Efekto kriterijaus vertinimo reikšmė viršyta, nes archeologiniai radiniai perimami pagal tyrimų metus, neskaidomi grupėmis, o tikslus perimamų eksponatų skaičius paaiškėja tik atlikus fizinę radinių patikrą.

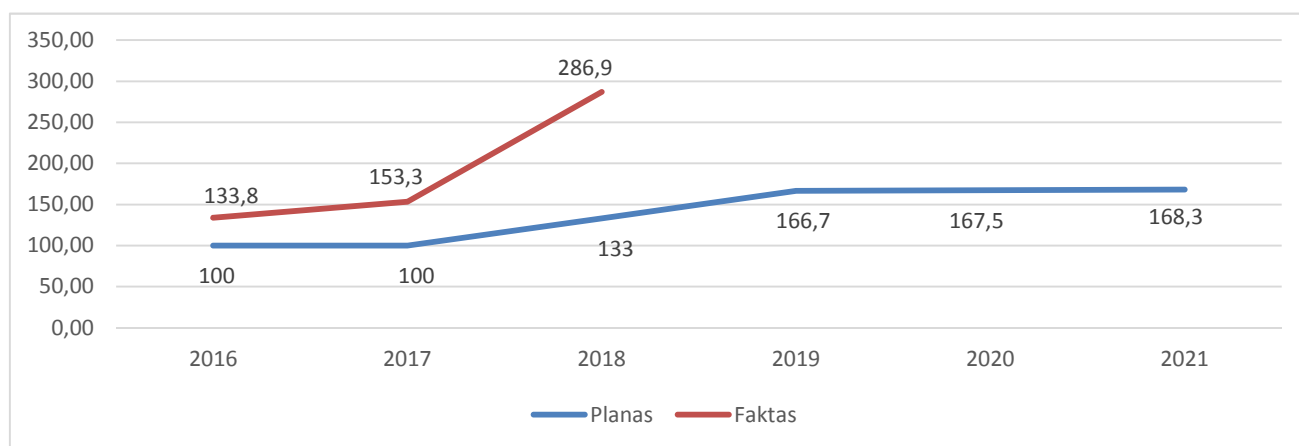
Per trejus metus efekto vertinimo kriterijaus pasiekimo reikšmių kitimo tendencijoms tiesioginę įtaką darė: dirbančių rinkinių saugotojų-tyrinėtojų skaičius, muziejaus turimos lėšos eksponatams įsigyti, mecenatų dovanos. Efekto vertinimo kriterijaus reikšmių pasiekimas iš esmės priklauso nuo

archeologinių radinių, skaitlingiausios vertybių grupės, įtraukimo į apskaitą. Įsigyjamų lituanistinių vertybių skaičius daro nedidelę įtaką Muziejaus eksponatų skaičiaus didėjimui dėl labai ribotų Muziejaus finansinių galimybių.

Muziejaus darbuotojų atlikti darbai, įtakoję efekto vertinimo kriterijaus reikšmes: įtraukta į apskaitą 8051 Archeologijos rinkinio eksponatas, 13 Kultūros, meno ir istorijos rinkinio eksponatų ir 29 Numizmatikos rinkinio eksponatai. Nupirkti 4 eksponatai: gobelenas, grafikos darbas ir du portretai. Gavus dalinį finansavimą iš Lietuvos kultūros tarybos, įsigytas unikalus Vilniuje pagamintas laikrodis ir Lietuvos etmono ir Vilniaus vaivados Mykolo Kazimiero Paco portretas. Priimtos 7 dovanos.

Ryšys tarp programoms skirtų lėšų panaudojimo ir efekto vertinimo kriterijaus pasiekimo: efekto vertinimo kriterijaus reikšmės viršijimą nulėmė didesnė Muziejui aktualių lituanistinių vertybių pasiūla rinkoje ir šių vertybių kaina, todėl vietoj vienos vertybės buvo nupirktos keturios.

2 grafikas. Muziejaus lankytojų skaičiaus pokytis (procentais).

Planuota, kad apsilankymų muziejuje skaičius padidės 33 procentais, bet efekto kriterijaus vertinimo reikšmė viršyta, nes siūlytos kokybiškos ir lankytojams patrauklios paslaugos, reikšmės turėjo viso Valdovų rūmų komplekso užbaigimas, ekspozicijų suskaidymas atskirais maršrutais, Lietuvos šimtmečio atkūrimui paminėti surengtos tarptautinės parodos, išaugęs poreikis organizuoti reprezentacinius renginius.

Per trejus metus efekto vertinimo kriterijaus pasiekimo reikšmių kitimo tendencijoms tiesioginę įtaką darė: ekspozicijų atnaujinimas bei naujų įrengimas, surengtos tarptautinės parodos ir jas lydėjusios mokslinės, kultūrinės ir edukacinės programos, surengti didelio masto ir didelio populiarumo sulaukę kultūros renginiai ir kiti projektai, vykdyta edukacinė veikla, vestos ekskursijos, dalyvavimas akcijose, vasaros darbo laiko įvedimas, naujų kokybiškų produktų ir paslaugų sukūrimas.

Muziejaus darbuotojų atlikti darbai ir jų įtaka efekto vertinimo kriterijaus pasiekimo reikšmėms pasiekti: atkurtas Valdovų rūmų kompleksas, įrengta ar atnaujinta 10 ekspozicijų, surengtos 8 parodos (iš jų rūmuose – 3 nacionalinės ir 4 tarptautinės), surengta 215 renginių, pravestas 1351 edukacinis užsiėmimas, sukurta ar atnaujinta 20 edukacinių užsiėmimų temų, darbuotojų pravestos 1258 ekskursijos, akredituotų gidų – 1027 ekskursijos. Gerinant lankytojų aptarnavimą, įgyvendinta 21 priemonė: sudarytos patogesnės sąlygos aplankyti Muziejų (įvestas vasaros darbo laikas be išėginių, prailginant darbo laiką 14 val. per savaitę); paspartintas lankytojų aptarnavimas (kasos pritaikytos didesniai lankytojų kiekiui aptarnauti, įdiegta atnaujinta programinė įranga, užtikrinta lankytojų informacijos centro veikla, išleistos muziejaus lankymo maršrutų ir ekspozicijų schemas LT ir EN kalbomis); suteiktos galimybės patenkinti individualius pažinimo poreikius (muziejaus ekspozicinės erdvės suskirstytos į 4 atskirus lankymo maršrutus, ekspozicijoje daugiau naudota lengviau įsisavinamos vizualinės medžiagos, sukurta muziejaus interaktyvaus gido (App) išmani programėlė, sukurta virtuali panoraminė XVI a. rūsių erdvės su nugriuvusiu skliautu atkūrimo grafika); suteikta galimybė įsigyti ar padovanoti kitiems apsilankymą muziejuje su gidu (dovanų kuponų sistema, galimybė „TripAdvisor“ platformoje nusipirkti bilietą); kokybiškiau pateikta aktualiausia kasdieninės muziejaus paslaugų pasiūlos informacija (atnaujinta muziejaus informacinė sistema, įdiegti muziejaus renginių reklaminiai ir informaciniai ekranai pastato išorėje ir Lankytojų vestibulyje, įrengtos informacinės lentelės muziejaus išorėje); didinta edukacinių užsiėmimų atitiktis Bendrojo ugdymo

programoms apimtis ir lygis; teiktos kokybiškos internetinės paslaugos (įdiegtas nemokamas WiFi internetinis ryšys); įrengtos ir įveikintos naujos patalpos (4 edukacinės klasės su tinkama įranga, Renginių centras ir Parodų centras); stiprinta komunikacija (sutvarkytas adresatų, gaunančių naujienlaiškius apie muziejaus veiklą, sąrašas, atnaujintas naujienlaiškio ir muziejaus interneto svetainės dizainas ir struktūra); gerinta lankytojų aptarnavimo kokybė (įgyvendinti parengiamieji lankytojų aptarnavimo standarto sukūrimo darbai); plėsta kokybiškų paslaugų pasiūla (išplėtota edukacinių užsiėmimų tematika, sukurtos naujos teminės ekskursijos, didinta renginių turinio bei žanrų įvairovė, sukurta ir integruota elektroninė muziejaus knygų parduotuvė, sudarytos sąlygos kavinei-restoranui įsikurti).

Ryšys tarp programoms skirtų lėšų panaudojimo ir efekto vertinimo kriterijaus pasiekimo: daugiausia lėšų išleista tarptautinėms parodomis surengti, o surengtų patrauklių tarptautinių parodų skaičius tiesiogiai įtakoja į Muziejų pritrauktą lankytojų skaičių.

INFORMACIJA APIE STRATEGINIO TIKSLO PASIEKIMO IŠŠŪKIUS IR GALIMYBES

Pasiekti veiklos rezultatai, svarbiausi atlikti darbai, kilusios problemos, jų sprendimo būdai.

Turint būtiną finansavimą, užbaigtas investicinis projektas „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų, Vilniuje, Katedros a. 4, atstatymas“, muziejaus erdvės išsiplėtė dvigubai: atvertos ir įveikintos naujos erdvės – Parodų, Renginių ir Edukacijos centrai, įrengtas ir atvertas visuomenei Renesansinis rūmų sodelis. Surengtos Valdovų rūmų atkūrimo pabaigtuvių iškilmės visuomenei, kuriose dalyvavo 4190 žmonių. Surengtas pirmosios operos Lietuvoje „Elenos pagrobimas“ ištraukų koncertinis atlikimas, kurį stebėjo 1540 žmonių.

Įrengta naujų ar atnaujinta 10 ekspozicijų, o planuota 6 (įvykdymas 166,7 %). 2018 metais eksponuoti 3147 muziejaus eksponatai, 235 paskolinti, 589 pasiskolinti. Išaugo audiogidų (LT, RU, EN) paklausa: 8500 lankytojai. Informaciniuose terminaluose imta kelti informaciją ir anglų kalba. Virtualios istorinės realybės atkūrimo projektą peržiūrėjo 19228 žmonės. Ketinta iš viso per metus sulaukti 200000 lankytojų, muziejų aplankė 430370 žmonių (įvykdymas 262,7 %).

Įgyvendinti keturi dideli tarptautiniai parodiniai projektai, skirti Lietuvos šimtmečio atkūrimui paminėti: 1) „Saksonijos kurfiurstai – Lietuvos didieji kunigaikščiai. Dvaro kultūra ir menas valdant Augustui II ir Augustui III“, 2) „Florencija Renesanso ir Baroko laikais. Tapyba iš fondo *Cassa di Risparmio di Firenze* ir banko *CR Firenze* kolekcijų“, 3) „Lietuva, *Tėvyne mano...* Adomas Mickevičius ir jo poema *Ponas Tadas*“, 4) „Aristotelis iš Akropolio: Antikos mąstytojo skulptūros paroda“. Jas aplankė 131751 lankytojas. Planuota surengti 4 parodas, surengtos 8, 5 iš jų tarptautinės, 1 virtuali (įvykdymas 200 %). Kriterijaus reikšmė viršyta, nes dalis neplanuotų parodų buvo pasiūlytos surengti 2018 m. eigoje. Pirmą kartą kaip dovana Lietuvos atkūrimo šimtmečiui atvežtas ir eksponuotas eksponatas iš Graikijos. Iš viso 2018 metais surengtas parodas aplankė 141479 žmonės.

Dalį projektų padėjo įgyvendinti gautas dalinis finansavimas iš LKT, LRKM, muziejaus rėmėjų. Projektams vykdyti panaudota 312,2 tūkst. Eur (2017 m. – 105,8 tūkst. Eur). Pritraukta rėmėjų parama – 106,8 tūkst. Eur (2017 m. – 40,1 tūkst. Eur).

Informacija apie rezultato ir (arba) produkto vertinimo kriterijų pasiekimą.

Muziejaus prioritetas – įtraukti į muziejaus apskaitą archeologinių tyrimų metu Valdovų rūmų teritorijoje rastus radinius (~ 500 000 vnt.), sudarant sąlygas juos tyrinėti. 2017 m. muziejaus apskaitoje buvo 103 806 vertybės. Planuota, kad 2018 m. muziejaus apskaitoje bus 110 807 vertybės. 2018 m. ketinta pagausinti Archeologijos rinkinį 7000 vertybių, įtraukta į apskaitą 8051 (įvykdymas 115 %). Planuotas kriterijus viršytas, nes archeologiniai radiniai perimami pagal tyrimų metus. Neatlikus fizinės radinių patikros, sunku tiksliai iš anksto numatyti, ar visi konkrečių tyrimų metų ataskaitos radinių sąrašuose esantys eksponatai galės būti pajamuojami. 2018 m. ketinta pagausinti Kultūros, meno ir istorijos rinkinį 1 muziejaus lėšomis nupirkta vertybe, o įsigytos 4 (įvykdymas 400 %). Planuota kriterijaus reikšmė viršyta, nes rinkoje buvo didesnė muziejui aktualių vertybių pasiūla ir muziejaus finansinės galimybės bei rasti rėmėjai padėjo muziejui įsigyti 4 vertybes. 2018 m. Kultūros, meno ir istorijos bei Numizmatikos rinkinius papildė 36 neatlygintinai gautos vertybės, 2 nupirktos gavus LKT dalinį finansavimą, 4 vertybės nupirktos muziejaus lėšomis. 2018 m. apskaitoje yra 111 899 eksponatai (įvykdymas 120%).

Planuota, kad muziejaus rinkiniuose saugomų suskaitmenintų eksponatų dalis sudarys 60 %, o faktiškai sudaro 61,5 % (įvykdymas 102,5 %). Planuota restauruoti ir konservuoti 1100 vertybių, o faktiškai restauruota ir konservuota 1263 vertybės. (įvykdymas 115 %). Planuota kriterijaus reikšmė viršyta, nes rūmų B dalies atidarymui reikėjo konservuoti ne tik Archeologijos, bet ir dalį Kultūros, meno ir istorijos bei Numizmatikos rinkinių eksponatų.

Populiarinant muziejaus veiklą, Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istoriją ir kultūros paveldą, išleisti 6 leidiniai (įvykdymas 150 %). Planuota buvo 4. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorija ir kultūros paveldas bei jų tyrimai populiarinti 4 parodų kultūrinėse programose (5069 lankytojai), pažintinėse dienos programose (2650 lankytojų), 8 knygų pristatymuose (1829 lankytojai), senosios muzikos koncertuose (Marko Skakio festivalyje 516 klausytojų), kt. renginiuose. Muziejaus darbuotojai perskaitė 16 pranešimų tarptautinėse mokslinėse konferencijose. 2018 m. rugsėjo 27–28 d. muziejaus kartu su Lietuvos istorijos institutu ir Vilniaus universiteto Istorijos fakultetu suorganizuota tarptautinė mokslinė konferencija „Lietuvos ir vokiškai kalbančių kraštų istoriniai ryšiai“. Konferencijoje pranešimus perskaitė 35 mokslininkai. Konferencijos pranešimų klausėsi 181 žmogus. Planuota surengti 170 renginių. Iš viso surengta 215 renginių (įvykdymas 126,5 %): 90 kultūrinių (įvykdymas 106 %), 71 kultūrinis (VR partneris), 21 reprezentacinis ir 33 komerciniai. Renginiai į rūmus pritraukė 88670 žmonių.

Planuota surengti 1000 edukacinių užsiėmimų, surengtas 1351 edukacinis užsiėmimas (įvykdymas 135,1 %), dalyvavo 25490 žmonių. Iš viso siūlomos 77 edukacinių užsiėmimų temos, 20 iš jų sukurta ar atnaujinta. Pravestos 2285 ekskursijos, muziejaus darbuotojai iš jų pravedė 1258, akredituoti miesto gidai 1027. Virtualią parodą „Savaitės eksponatas“ aplankė 20757 unikalūs lankytojai, o Facebook‘o paskyroje su ja susipažino 141797 lankytojai. Muziejaus interneto svetainę 2018 m. aplankė 117822 unikalūs lankytojai. Facebook‘e pasiekta 300 tūkstančių unikalių vartotojų. Iš viso 1,5 mln. parodymų. Kvalifikaciją ketino kelti 30 % muziejaus darbuotojų, o kėlė – 46,1 % (įvykdymas 153,7 %). Planuota kriterijaus reikšmė viršyta, nes darbuotojai savarankiškai rūpinasi kvalifikacijos kėlimu. Muziejus skatina darbuotojų iniciatyvą tobulėti ir pagal išgales prisideda finansiškai. Planuota, kad 12 projektams finansuoti pateiktų paraiškų gaus dalinį finansavimą. Projektinis finansavimo rezultatyvumas 77,3 % (34 paraiškos iš 44 teiktų gavo finansavimą, įvykdymas 283,3 %). Planuota kriterijaus reikšmė viršyta, nes suplanuotai veiklai – didelių apimčių projektams vykdyti – reikėjo gerokai daugiau lėšų, nei turėta. Tad muziejaus darbuotojai įdėjo daugiau pastangų ieškodami papildomo finansavimo. Sukurti e-paslaugų ir e-produktų ketinta 3, o sukurta 12 (įvykdymas 400 %). Kriterijaus reikšmė viršyta dalį projektų finansavus LKT, neplanuotai dalis edukacinių priemonių perkelta į internetą.

Veiklos rezultatų nauda šalies ekonominei-socialinei situacijai, ministrui pavestos valdymo srities plėtrai.

Prisidėta prie LR Vyriausybės programos įgyvendinimo plano II prioriteto „Švietimo, kultūros ir mokslo paslaugų kokybės bei efektyvumo didinimas“ šių krypčių: 2.1 „Darnios ir kūrybingos asmenybės ugdymas kultūros, meno ir švietimo priemonėmis, kuriant darnią pilietinę visuomenę ir veiksmingą darbo rinką“, 2.2. „Švietimo prieinamumo ir tarptautinio konkurencingumo didinimas“. 2018 m. dėmesys skirtas socialinę atskirtį patiriantiems visuomenės nariams. Įgyvendinti 3 LKT iš dalies finansuoti projektai, stiprinę socialiai pažeidžiamų grupių įsitraukimą į kultūrinį gyvenimą, pilietiškumą skatinančią edukacinę veiklą: 1) „Atviri atminties namai: muziejinė edukacija suaugusiųjų holistiniam ugdymui(si) sprendžiant benamystės problemas“, sudarytos 4 ilgalaikio (3 m.) bendradarbiavimo sutartys: su Vilniaus miesto nakvynės namais, Alytaus nakvynės namais, Prūdiškių socialinės globos namais ir Pravieniškių pataisos namais-atvira kolonija. 2018 m. projekto dalyviams pravesti 54 edukaciniai užsiėmimai, suorganizuotas atminties institucijų ir socialinio darbo specialistų seminaras (4 pranešėjai, 50 klausytojų); 2) Vasaros dienos stovykla „Legendinis vilkas“, dvikalbėje stovykloje dalyvavo 25 mokiniai, 7 iš jų – ukrainiečiai iš karo zonos; 3) „Vyčio – Lietuvos valstybingumo simbolio edukacija“, vaikai piešė vėliavas su Vyčiais, su vėliavomis dalyvavo eisenoje mieste, vaikų piešiniais papuoštas miesto troleibusas; Valstybės dieną vaikai spalvino Vyčius ant aitvarų ir laidė juos rūmų prieigose, Vyčio piešiniai, kaip edukacinė priemonė, perkelti į internetą ir pasiekiami visiems. 2018 m. rūmuose edukaciniuose užsiėmimuose dalyvavo 269 neįgalūs vaikai bei 329 neįgalūs suaugusieji, 710 vaikų globos namų auklėtinių ir vaikų iš socialiai remtinų šeimų.

Dalyvauta mokinių ir socialinę atskirtį patiriančių piliečių nemokamo muziejų lankymo modelio sukūrimu, išbandyme ir įgyvendinime. Per daugiau nei 8 mėnesius muziejų nemokamai aplankė 30460 mokinių.

2018 m. Kultūros pasui buvo pateiktos ir patvirtintos 4 temos: „Mūsų Vytis“ (7 užsiėmimai, 167 vaikai), „Valdovo valdžios ženklai“ (7 užsiėmimai, 140 vaikų), „Valdovo karūna“ (pradėtas vesti gruodį, 2 užsiėmimai, 52 vaikai) ir „Susipažinkime – riterystė“ (pradėtas vesti gruodį, 1 užsiėmimas, 10 vaikų). Naudojantis Kultūros pasu, lapkričio–gruodžio mėnesiais muziejų aplankė 369 pradinukai, surengta 17 edukacinių užsiėmimų.

Trijų valstybinių švenčių, susijusių su Lietuvos valstybingumo raida, metu sudarytos palankios sąlygos 9704 lankytojams susipažinti su muziejaus ekspozicijomis ir dalyvauti pilietiškumą skatinančioje edukacinėje veikloje.

Direktorius

Vydas Dolinskas